Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką - 24.03

W środę (24.03) obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. Data upamiętniająca ten dzień, w którym Niemcy w 1944 r. zamordowali w Markowej rodzinę Ulmów: Józefa i Wiktorię oraz ich dzieci, wraz z ukrywającymi się u nich Żydami, została ustanowiona przez polski parlament w 2018 r. z inicjatywy Andrzeja Dudy, Prezydenta RP.

Jak wynika z zapisu ustawy z 6 marca 2018 r. dzień ten został ustanowiony „w hołdzie Obywatelom Polskim – bohaterom, którzy w akcie heroicznej odwagi, niebywałego męstwa, współczucia i solidarności międzyludzkiej, wierni najwyższym wartościom etycznym, nakazom chrześcijańskiego miłosierdzia oraz etosowi suwerennej Rzeczypospolitej Polskiej, ratowali swoich żydowskich bliźnich od zagłady zaplanowanej i realizowanej przez niemieckich okupantów".

Pomoc udzielana Żydom przez polskich obywateli na terenie okupowanej przez Niemcy Polski miała charakter zarówno indywidualny, jak i instytucjonalny i polegała m.in. na doraźnym lub długotrwałym ukrywaniu, organizowaniu kryjówek, ucieczek z gett, dostarczaniu fałszywych dokumentów, pieniędzy, żywności czy leków.

4 grudnia 1942 r. została utworzona w Warszawie Rada Pomocy Żydom „Żegota" przy Delegaturze Rządu RP na Kraj. Była ona kontynuacją powstałego pod koniec września 1942 r. Tymczasowego Komitetu Pomocy Żydom. Od momentu powstania „Żegota" udzieliła wsparcia tysiącom ukrywających się osób pochodzenia żydowskiego.

Ważną działalnością organizacji było wystawianie Żydom ok. 50 tys. dokumentów mających potwierdzać chrześcijańskie pochodzenie oraz świadectw chrztu. Było to możliwe tylko dzięki zaangażowaniu się w pomoc dla Żydów polskiego Kościoła katolickiego.

Od początku 1941 aż do końca 1943 r. działała nieformalna grupa polskich dyplomatów z poselstwa RP w Bernie oraz przedstawicieli organizacji żydowskich pod kierownictwem posła RP w Szwajcarii Aleksandra Ładosia, której celem było ratowanie europejskich Żydów. Członkowie tej grupy nielegalnie kupowali, sporządzali oraz dostarczali osobom zagrożonym zagładą sfałszowane paszporty oraz poświadczenia obywatelstwa czterech państw Ameryki Południowej i Środkowej. Te dokumenty miały chronić ich właścicieli przed wywózką do obozów śmierci na terenach okupowanych przez III Rzeszę.

W krajach znajdujących się pod okupacją niemiecką pomoc Żydom była karana. Jednak tylko na ziemiach polskich za wszelką pomoc Żydom groziła kara śmierci.

Nie udało się dokładnie ustalić ilu Polaków ratowało Żydów. Szacunki oscylują pomiędzy kilkudziesięcioma tysiącami, a najczęściej podawaną liczbą ok. 300 tys. osób.

Precyzyjnie nie zdołano określić liczby Polaków zamordowanych przez Niemców za

Precyzyjnie nie zdołano określić liczby Polaków zamordowanych przez Niemców za udzielanie pomocy Żydom. Różne źródła szacują, że mogło to być od kilkuset do nawet ponad 5 tys. osób.

Polacy, ale także przedstawiciele innych krajów, którzy w czasie okupacji niemieckiej ratowali Żydów, otrzymują odznaczenie honorowe przyznawane od 1963 r. przez izraelski Instytut Yad Vashem – Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów. Sprawiedliwymi wśród Narodów Świata są osoby nieżydowskiego pochodzenia, które podczas II wojny światowej okazały Żydom bezinteresowną pomoc. Na swojej stronie internetowej Yad Vashem podaje, że do 1 stycznia 2019 r. wyróżnił ponad 27 362 bohaterów, w tym 6 992 Polaków, którzy tworzą największą grupę Sprawiedliwych spośród obywateli 51 krajów świata.

We wsi Markowa w województwie podkarpackim funkcjonuje Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów. Podstawowym celem placówki jest pokazanie społeczeństwu w jaki sposób Polacy ryzykowali życie swoje i swoich rodzin ratując bezinteresownie drugiego człowieka.

Marszałek Artur Kosicki w mediach społecznościowych zaapelował o pamięć o bohaterskiej postawie Polaków, którzy wykazali się odwagą w tamtym tragicznym okresie w dziejach polskiego narodu.

oprac.: Władysław Tokarski
red.: Cezary Rutkowski
na podst.: Dzieje.pl. Portal Historyczny, pl.wikipedia